

32004R0491

L 80/1

AZ EURÓPAI UNIÓ HIVATALOS LAPJA

2004.3.18.

**AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 491/2004/EK RENDELETE
(2004. március 10.)**

**a migráció és menekültügy területén harmadik országok számára biztosított pénzügyi és technikai
segítségnyújtás programjának (AENEAS) létrehozásáról**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, és különösen annak 179. cikke (1) bekezdésére és 181a. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽¹⁾,

a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárásnak megfelelően ⁽²⁾,

mivel:

- (1) Az Európai Tanács 1999. október 15–16-i tamperei különleges ülésén kiemelte a migráció politikai, emberi jogi és fejlődési kérdésekre irányuló, harmadik országokat és régiókat érintő átfogó megközelítésének szükségességét, és az Európai Unió bel- és külpolitikája közötti nagyobb mértékű összhang megteremtésére szólított fel. Hangsúlyozta a migrációs áramlatok hatékonyabb kezelésének szükségességét azok valamennyi szakaszában, valamint azt a tényt, hogy a harmadik országokkal kialakított partnerség a közös fejlődés előmozdítása érdekében kulcsfontosságú e politika sikeressége szempontjából.
- (2) Az Európai Tanács 2002. június 21–22-i sevillai ülésén előtérbe helyezte a bevándorlási politika beillesztését az Unió harmadik országokhoz fűződő kapcsolataiba, valamint hangsúlyozta a harmadik országokkal megvalósuló, a migráció kezelését célzó fokozottabb együttműködés fontosságát, beleértve az illegális migráció és az emberkereskedelem megelőzését és leküzdését is.
- (3) 2002. november 18-i következtetéseiben a Tanács felkérte a Közösséget annak mérlegelésére, hogy biztosítsanak megfelelő támogatást a harmadik országok részére a jövőbeni együttműködési, társulási vagy ezekkel egyenértékű megállapodásokba beépítendő, a migrációs áramlatok együttes kezeléséről, valamint az illegális bevándorlás esetén a kötelező visszafogadásról szóló záradék végrehajtásához.

⁽¹⁾ HL C 32., 2004.2.5., 49. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament 2003. december 4-i véleménye (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és a Tanács 2004. február 19-i határozata.

- (4) A migrációs áramlatok jobb kezelése – különösen a migráció egyes olyan elemei tekintetében, mint például a magasan képzett állampolgárok kivándorlása és a menekültek mozgása az egymással szomszédos országok között – néhány ország fejlődése szempontjából szintén nagy hordeejű kérdés.

- (5) A Közösség külső együttműködési és fejlesztési programjai és politikái közvetett módon járulnak hozzá a migrációs terheket előidéző legfőbb tényezők kezeléséhez. Pontosabban fogalmazva, az Európai Tanács tamperei ülése óta a Bizottság megpróbálja beilleszteni a migrációval kapcsolatos kérdéseket a Közösség külső támogatási programjaiba annak érdekében, hogy közvetlen támogatást nyújtson a harmadik országok azon törekvéseihez, amelyek a legális, illegális vagy kényszerű migrációból eredő problémák kezelésére irányulnak.

- (6) E programok kiegészítéseként a költségvetési hatóság a 2001–2003-as évekre egyedi előirányzatokat vett fel az Európai Unió általános költségvetésébe a migráció és menekültügy kérdéseivel kapcsolatban harmadik országokkal és régiókkal fennálló partnerség keretében végrehajtott előkészítő intézkedések finanszírozásához.

- (7) Az említett előkészítő intézkedések figyelembevételével és a migrációs kérdéseknek az Európai Unió harmadik országokkal fennálló kapcsolataiba történő beillesztéséről szóló bizottsági közleményre hivatkozva szükségesnek nyilvánították, hogy a Bizottság 2004-től több évre szóló programban adjon egyedi és kiegészítő választ a harmadik országok szükségleteire azon törekvések tekintetében, amelyek a migrációs áramlatok valamennyi elemének hatékonyabb kezelésére irányulnak, és különösen, hogy ösztönözze a harmadik országok visszafogadási megállapodások megkötésére irányuló készségét, és segítséget nyújtson számukra e megállapodások következményeinek kezeléséhez.

- (8) A Közösség külpolitikai intézkedései összehangoltságának biztosítására az ezen új okmány alapján finanszírozott műveleteknek a Közösség egyéb fejlesztési együttműködési okmányai alapján finanszírozott műveletei tekintetében egyedinek és kiegészítőnek kell lenniük.

- (9) A migrációról és a fejlődésről szóló 2003. május 19-i következtetéseiben a Tanács megerősítette, hogy e különálló, ám kölcsönös kapcsolatban lévő politikai területek között nagyobb fokú koordinációra van szükség. A következtetések rámutattak a lehetséges szinergia számos olyan területére, ahol az Európai Unió mindkét politikai terület támogatására összpontosíthatja tevékenységeit.
- (10) A migrációból fakadó kérdések a közösségi műveletek finanszírozása érdekében hatékony, rugalmas és egyes esetekben azonnali döntéshozatalt tesznek szükségessé.
- (11) E program végrehajtásához az előkészítő intézkedések kiértékelése szolgál segítségül.
- (12) Az e rendelet végrehajtásához szükséges intézkedéseket a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1999. június 28-i 1999/468/EK tanácsi határozattal ⁽¹⁾ összhangban kell elfogadni.
- (13) E rendelet a program teljes időtartamára meghatározza azon pénzügyi keretet, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság közötti, a költségvetési fegyelemlről és a költségvetési eljárás fejlesztéséről szóló 1999. május 6-i intézményközi megállapodás ⁽²⁾ 33. pontja értelmében az éves költségvetési eljárás során a költségvetési hatóság első számú hivatkozási pontjaként szolgál.
- (14) Mivel a javasolt intézkedés célkitűzéseit – nevezetesen a migráció átfogó megközelítésének keretében a migrációs áramlatok hatékonyabb kezelésének előmozdítása, szoros együttműködésben az érintett harmadik országokkal – a tagállamok nem képesek megfelelően megvalósítani, és ezért – az intézkedés terjedelme és hatása miatt – ezek közösségi szinten hatékonyabban megvalósíthatók, a Közösség a Szerződés 5. cikkében megállapított szubszidiaritás elvével összhangban intézkedéseket fogadhat el. Az említett cikkben meghatározott arányosság elvével összhangban e rendelet nem lépi túl az e célkitűzések eléréshez szükséges mértéket.
- (15) A Közösség pénzügyi érdekeinek védelme, valamint a csalások és szabálytalanságok elleni küzdelem szerves részét képezi e rendeletnek. Az e rendelet szerint megkötött szerződéseknek különösen fel kell hatalmazniuk a Bizottságot arra, hogy hajtsa végre az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról szóló, 1996. november 11-i 2185/96/EK, Euratom tanácsi rendeletben ⁽³⁾ meghatározott intézkedéseket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

CÉLKITŰZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

1. cikk

(1) A Közösség együttműködési programot (a továbbiakban: a program) hoz létre, amelynek célja, hogy egyedi és kiegészítő pénzügyi és technikai segítségnyújtást biztosítson harmadik országok részére azon törekvéseik támogatásához, amelyek a migrációs áramlatok valamennyi vonatkozása kezelésének fejlesztésére irányulnak.

(2) A program különösen, de nem kizárólag azon harmadik országokat célozza meg, amelyek tevőlegesen részt vesznek valamely parafált, aláírt vagy az Európai Közösséggel megkötött viszafohadási egyezmény előkészítésében, illetve végrehajtásában.

(3) A program olyan megfelelő intézkedéseket finanszíroz, amelyek koherens és kiegészítő módon összeillesztik a közösségi együttműködési és fejlesztési politika, valamint az érintett harmadik országokra vonatkozó nemzeti és regionális közösségi együttműködési és fejlesztési stratégiák általános elveit, és kiegészítik az említett stratégiák végrehajtásakor meghatározott és az együttműködés és fejlesztés tekintetében egyéb közösségi eszközökből finanszírozott intézkedéseket, különösen a migrációs áramlatok kezelése, a migránsok származási országukba történő visszaküldése és visszailleszkedése, a menedékjog, a határellenőrzés, a menekültek és lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek vonatkozásában. A program alapján finanszírozott intézkedések összhangban állnak a Közösség azon törekvéseivel, amelyek hozzájárulnak a migráció eredendő okainak felszámolásához.

(4) E rendelet alkalmazásának alapvető eleme a demokrácia alapelvei, a jogállamiság, valamint az emberi és kisebbségi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása. Az e rendelet alapján finanszírozott intézkedésekhez szükség esetén és lehetőség szerint olyan intézkedések kapcsolódnak, amelyek célja a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság megszilárdítása.

2. cikk

(1) A program célja, hogy előmozdítsa a Közösség és a harmadik országok közötti együttműködést azáltal, hogy az érintett harmadik országokkal együttműködve ezen országokban hozzájáruljon a következő célkitűzések megvalósításához:

a) jogszabályaik fejlesztése a legális bevándorlás területén, különösen a befogadási szabályok, a beengedett személyek jogai és jogállása, a jogszerűen tartózkodók számára biztosított egyenlő bánásmód, a beilleszkedés és a megkülönböztetésmentesség, valamint a rasszizmus és idegengyűlölet elleni küzdelmet célzó intézkedések tekintetében;

b) a legális migráció fejlesztése a származási és a fogadó országokban fennálló demográfiai, gazdasági és társadalmi helyzet, valamint a fogadó országok befogadási képességének elemzésével összhangban, valamint a közvélemény hatékonyabb tájékoztatása a legális migráció előnyeiről és az illegális migráció következményeiről;

⁽¹⁾ HL L 184., 1999.7.17., 23. o.

⁽²⁾ HL C 172., 1999.6.18., 1. o. A 2003/429/EK európai parlamenti és tanácsi határozattal (HL L 147., 2003.6.14., 25. o.) módosított megállapodás.

⁽³⁾ HL L 292., 1996.11.15., 2. o.

- c) a nemzetközi védelemre vonatkozó jogszabályok és nemzeti gyakorlataik fejlesztése azzal a szándékkal, hogy megfeleljenek a menekültek jogállásáról szóló 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi jegyzőkönyv, valamint egyéb vonatkozó nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek, biztosítsák a „visszaküldés tilalma” elvének betartását és javítsák azon érintett harmadik országok befogadóképességét, amelyek menedékkérőket és menekülteket fogadnak be;
- d) az érintett harmadik országokban hatékony és megelőző politika kialakítása az illegális migráció elleni küzdelem terén, ideértve az emberkereskedelem és az embercsempészet ellen folytatott küzdelmet, valamint a vonatkozó jogi szabályozás kidolgozását is;
- e) a tagállamok területére illegálisan beutazó vagy ott illegálisan tartózkodó személyek, illetve akik sikertelenül folyamodtak menedékkéért az Európai Unióban, vagy ott nemzetközi védelemben részesültek átadása – a jogszabályok maradéktalan betartása mellett – és tartós visszailleszkedése az érintett harmadik országban.
- (2) E célkitűzések elérése érdekében a program különösen a következő intézkedéseket támogathatja:
- a) tájékoztató kampányok szervezése és jogi tanácsadás biztosítása az illegális bevándorlás, az emberkereskedelem és embercsempészet, valamint az Európai Unión belüli illegális munkavállalás következményeiről;
- b) információk terjesztése és jogi tanácsadás biztosítása az Európai Unión belüli, mind rövid, mind hosszú távú legális munkavállalás lehetőségeiről, valamint az e célból követendő eljárásokról;
- c) olyan intézkedések kidolgozása, amelyek célja a származási ország helyi közösségei és az onnan származó legális kivándorlók közötti kapcsolatok fenntartása, valamint a migráns személyek hozzájárulásának megkönnyítése a saját származási országukban található közösségek társadalmi és gazdasági fejlődéséhez, ideértve a termelési beruházásokhoz és fejlesztési kezdeményezésekhez nyújtott átutalások alkalmazásának elősegítését, valamint mikrohitel-programok támogatásának biztosítását is;
- d) a párbeszéd és információcsere elősegítése a harmadik ország intézményei és az adott ország kivándorlást tervező állampolgárai között;
- e) a kapacitásbővítés támogatása a menedékké, a migrációra és az illegális bevándorlással összefüggő bűncselekmények – köztük a szervezett bűnözés és korrupció – elleni küzdelemre vonatkozó nemzeti jogszabályok és igazgatási rendszerek kidolgozásának, végrehajtásának és hatékonyságuk biztosításának területén, valamint a migráció és a menekültügy területén dolgozó személyi állomány képzésének fejlesztése;
- f) az intézményi és igazgatási keret, valamint a határellenőrzések végrehajtási kapacitásának értékelése és lehetséges javítása, továbbá a határellenőrzések igazgatásának fejlesztése, többek között operatív együttműködés útján;
- g) kapacitásbővítés az úti okmányok és vízumok biztonságossága – ideértve kibocsátásuk feltételeit is –, az illegális kivándorlók, köztük saját állampolgárok személyazonosságának

meghatározása és dokumentálása, valamint a hamis vagy hamisított dokumentumok és vízumok felderítése területén;

- h) adatgyűjtési rendszerek bevezetése; a migráció jelenségének megfigyelése és elemzése; a migrációs mozgások eredendő okainak feltárása és az ezek leküzdését célzó intézkedések meghatározása; a migrációs mozgásokkal, különösen az Európai Unió felé irányuló migrációs áramlatokkal kapcsolatos információk cseréjének elősegítése;
- i) regionális és szubregionális párbeszéd kialakítása a menekültüggyel és migrációval kapcsolatban, ideértve az illegális migrációt is;
- j) segítségnyújtás az érintett harmadik országok számára a saját visszafogadási megállapodásaiknak a megfelelő országokkal folytatott tárgyalásához;
- k) támogatás az érintett harmadik országok kapacitásépítéséhez a menedékkérők befogadási és védelmi feltételei, a hazatelepülők visszafogadása és tartós visszailleszkedése, valamint a visszatelepítési programok területén;
- l) támogatás a hazatelepülőknél a saját származási országukban történő célirányos társadalmi-gazdasági visszailleszkedéséhez, ideértve a munkaerőpiacon történő beilleszkedésük elősegítését célzó képzést és kapacitásépítést is.

3. cikk

A 2. cikkben megállapított célkitűzések és intézkedések megvalósítása céljából a program többek között a következőket támogathatja:

- az intézkedések meghatározásához és kidolgozásához szükséges intézkedések, ideértve többek között az alábbiakat:
 - megvalósíthatósági tanulmányok;
 - műszaki know-how és tapasztalatok cseréje a tagállamok, harmadik országok, európai szervezetek és szervek, valamint nemzetközi szervezetek között;
 - a Közösség e rendelet alkalmazási körén belüli intézkedésére vonatkozó általános tanulmányok;
- projektek végrehajtása:
 - az intézkedések végrehajtását elősegítő technikai segítségnyújtás, többek között a külföldön foglalkoztatott és a helyi személyzet részéről;
 - képzés és egyéb szolgáltatások;
 - az intézkedések végrehajtásához feltétlenül szükséges termékek vagy felszerelések, készletek és beruházási kiadások beszerzése és/vagy biztosítása, ideértve rendkívüli körülmények között és kellően indokolt esetekben ingatlanok megvásárlását vagy bérbevételét is;
- az intézkedések figyelemmel kísérésére, pénzügyi ellenőrzésére és értékelésére vonatkozó intézkedések;
- ezen intézkedések célkitűzéseinek és eredményeinek a nyilvánosság számára történő ismertetését célzó tevékenységek;

5. intézkedések – ideértve a technikai segítségnyújtást is – e műveletek végrehajtásának akár a Közösség, akár harmadik országok érdekében történő értékelésére.

Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket az e rendelet alapján nyújtott támogatás közösségi jellegének hangsúlyozására.

II. FEJEZET

A PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁNAK ELJÁRÁSAI

4. cikk

(1) A program szerinti pénzügyi támogatásra jogosult partnerek közé sorolhatók többek között a regionális és nemzetközi szervezetek és ügynökségek (különösen az ENSZ szervei), valamint nem kormányzati szervezetek, illetve egyéb nem állami szereplők, szövetségi, nemzeti, tartományi és helyi (ön)kormányzatok, azok szervezeti egységei és szervei, intézmények, társulások, valamint közszolgálati és a magánszférához tartozó szereplők, az Európai Unióban és az érintett harmadik országokban egyaránt, a közöttük érvényesülő partnerség hangsúlyozásával.

(2) Az e rendelet szerint a Közösség által finanszírozott műveleteket a Bizottság hajtja végre.

5. cikk

Azon intézményi és politikai környezet sérelme nélkül, amelyben a 4. cikkben említett partnerek működnek, valamely szerv közösségi finanszírozásra való alkalmasságának meghatározásakor különösen a következő tényezőket kell figyelembe venni:

1. az adott szerv tapasztalata a 2. cikk (1) bekezdésében említett ügyekben, és különösen a menekültügy és a migráció területeit érintő intézkedésekkel összefüggésben;
2. elkötelezettsége az emberi jogok és a demokrácia alapelveinek megkülönböztetéstől mentes védelme, tiszteletben tartása és támogatása mellett;
3. adminisztratív és pénzügyi igazgatási kapacitása;
4. műszaki és logisztikai kapacitása a tervezett intézkedéssel kapcsolatban;
5. adott esetben korábban végrehajtott intézkedések eredményei, különösen azoké, amelyeket a Közösség, a tagállamok és nemzeti szervezettek finanszíroztak.

III. FEJEZET

A MŰVELETEK VÉGREHAJTÁSÁNAK ELJÁRÁSAI

6. cikk

(1) E rendelet végrehajtásának pénzügyi kerete a 2004. január 1-jétől 2008. december 31-ig tartó időszakra 250 millió euró, amelyből 120 millió euró a 2006. december 31-ig tartó időszakra vonatkozik.

A 2006. december 31-ét követő időszakra az összeg akkor tekinthető visszaigazoltnak, ha az ezen időszakra vonatkozóan összhangban áll a 2007-ben kezdődő időszakra érvényes pénzügyi tervvel, a 10. cikk (2) és (3) bekezdése alapján hozzáférhetővé tett információkra tekintettel.

(2) Az éves előirányzatokat a költségvetési hatóság engedélyezi a pénzügyi terv keretein belül.

(3) A program szerinti valamely intézkedés közösségi társfinanszírozása nem haladhatja meg a 80 %-ot, az 1605/2002/EK, Euratom rendelet⁽¹⁾ (továbbiakban: a költségvetési rendelet) egyéb alkalmazandó rendelkezései és különösen 169. cikke sérelme nélkül. Ez kizárja az Európai Unió általános költségvetéséből finanszírozott más programok általi egyéb finanszírozást.

(4) Az e rendelet szerinti közösségi finanszírozást a költségvetési rendelet rendelkezéseivel összhangban kell megadni. A finanszírozási határozatok és az ezekből eredő szerződések a Bizottság pénzügyi ellenőrzésének és a Számvevőszék vizsgálatának tárgyát képezik.

(5) A Bizottság megteszi a szükséges kezdeményezéseket az egyéb adományozókkal történő megfelelő koordináció biztosítása céljából.

7. cikk

(1) A Bizottság biztosítja az egyéb vonatkozó közösségi politikákkal, eszközökkel, intézkedésekkel és programokkal való általános összhangot és kiegészítő jellegét.

(2) A Bizottság megteszi az összes szükséges koordinációs intézkedést annak érdekében, hogy megerősítse a Közösség által finanszírozott és a tagállamok által finanszírozott intézkedések összhangját és kiegészítő jellegét, ezen intézkedések optimális hatékonyságának biztosítása céljából.

8. cikk

(1) A Bizottság felelős a program igazgatásáért és végrehajtásáért.

(2) A Bizottság, különösen a beszerzés és a támogatások tekintetében, a költségvetési rendelettel és a költségvetési rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 2342/2002/EK, Euratom bizottsági rendelettel⁽²⁾ összhangban igazgatja a programot.

(1) Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 248., 2002.9.16., 1. o.).

(2) HL L 357., 2002.12.31., 1. o.

(3) A program végrehajtásához a Bizottság a 9. cikk (2) bekezdésében említett eljárással összhangban éves munkaprogramot készít. E rendelet célkitűzéseivel és kritériumaival összhangban a munkaprogram meghatározza a beavatkozás lehetséges földrajzi és tematikus területei alapján a támogatandó intézkedések prioritásait, a konkrét célokat, a várható eredményeket, valamint az indikatív összeget. A munkaprogram kialakítása során a lehetőségek szerint törekedni kell a prioritások közötti általános egyensúlyra. A Bizottság a munkaprogrammal kapcsolatban konzultációt folytathat egyéb érdekelt felekkel is.

(4) A munkaprogramnak összhangban kell lennie az együttműködésre és fejlesztésre vonatkozó közösségi politika keretében kidolgozott országos stratégiai dokumentumokkal és regionális stratégiai dokumentumokkal, illetve fejlesztési együttműködési programokkal, továbbá ki kell egészítenie azokat.

(5) A Bizottság a 9. cikk (2) bekezdésében említett eljárással összhangban fogadja el a kiválasztott projektek jegyzékét.

9. cikk

(1) A Bizottság munkáját egy bizottság segíti.

(2) Amennyiben hivatkozás történik e bekezdésre, úgy az 1999/468/EK határozat 4. és 7. cikkét kell alkalmazni, tekintettel az említett határozat 8. cikkének rendelkezéseire.

Az 1999/468/EK határozat 4. cikkének (3) bekezdésében megállapított időtartam három hónap.

(3) A bizottság elfogadja eljárási szabályzatát.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Strasbourgban, 2004. március 10-én.

az Európai Parlament részéről

az elnök

P. COX

IV. FEJEZET

JELENTÉS

10. cikk

(1) A Bizottság folyamatosan ellenőrzi és rendszeresen értékeli a program végrehajtását.

(2) A Bizottság legkésőbb 2006. december 31-ig előzetes ideiglenes értékelő jelentést, legkésőbb 2010. december 31-ig pedig zárójelentést terjeszt az Európai Parlament és a Tanács elé a program végrehajtásáról. Ezenkívül a Bizottság az Európai Unió előzetes általános költségvetési tervezetének bemutatásával egy időben ismerteti a költségvetési hatósággal a program végrehajtásának helyzetét.

(3) A tagállamok vagy az Európai Parlament kérésére, különösen a jövőbeni pénzügyi tervekről folytatott tárgyalásokkal összefüggésben, a Bizottság kiértékelheti az e rendelet szerinti közösségi intézkedések és programok eredményeit is.

V. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

11. cikk

Az e rendelet által létrehozott program 2004. január 1-jétől 2008. december 31-ig működik.

12. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

a Tanács részéről

az elnök

D. ROCHE